

Justícia Social

15 cts.

SEMANARI SOCIALISTA

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA MILITAR.

Redacció: Pi, 11. - BARCELONA

L'intel·lectual

Es una cosa llastimosa, veritablement llastimosa, el que els nostres intel·lectuals sentin el conservadorisme. Homes aptes per a dur un esperit sòlid a la Catalunya de demà, senten la catalanitat de la manera més reaccionària. La Catalunya dels intel·lectuals és la mateixa de la dels nacionalistes a la manera europea.

La «Unió Socialista de Catalunya», partit format per les distintes classes d'obrers, veu que són ben pocs els treballadors intel·lectuals que senten i militen per a l'emancipació humana. Els més, continuen reclosos en la glòria de la seva penya i entre els seus llibres d'estudi. Que és trist el que només sia una minoria els que veuen la seva condició de proletaris!

L'intel·lectual català mentre guanyi unes pessetes per fer la viuiu, ja en té prou. Ideal? Només els que tenen els burgesos: viure bé a Catalunya.

I malgrat tot, malgrat la seva miopia, l'intel·lectual és un obrer, un obrer intel·lectual si voleu, però al cap d'avall obrer. I, potser, és l'obrer més explotat de tots. El fet de no haver-se'n sentit, ha estat la causa que no tingues una organització sindical—ni se li ha ocorregut; potser li rebutjaria si li diguessin—que hagi defensat els seus drets i les seves aspiracions de millorament, i que no tingues la solidaritat dels altres treballadors. Ara, l'intel·lectual troba amb raó que està mal retribuït, però per a guanyar-se uns miserables quartos ha fet articles a 5 pessetes i àdhuc a dues—no parlem dels idealistes que escriuen de franc per la seva causa, que aquests ja estan abastament pagats amb l'esperança del triomf—; ha defensat plets amb la paga del que li vulgui donar l'agraïment del pledejant; ha visitat malalts sense fer preu, refiant-se de treure el que pugui, tot el que pugui... No ha trobat altra manera d'afrentar l'explotació que l'aplana que mercedejant, com si el fruit de l'intel·lecte fos una raresa exòtica que diversos col·leccionistes se la disputessin. Realment, ha aconseguit poguer viure, més o menys bé, però en canvi cada dia està pitjor i més desprestigiada entre els obrers manuals, malgrat el que reconeguem la seva saviesa i la vàlua de llurs treballs.

Ara, pel millorament de la classe i el respecte de la seva obra no ha fet res, millor dit, ha fet una feina negativa. I és que, com a conservadors que són, com a aspirants a burgesos, tenen un esperit egoista, ben distint d'aquell tan generós del restant dels obrers. Mentres cada un pugui anar fent, els altres intel·lectuals que s'apanyin!

No, companys, no; no és això el que us cal. Treieu-vos la bena dels ulls i veureu un cop la vostra condició d'obrers. Llavors, tindreu el millorament desitjat i el millorament de la classe.

APOLITICISME

Hi ha un llenguatge propi per a tractar les grans coses. Aquest, no té cap mena de parentia, amb el que empren els homes en tractar de les grans buides coses. Cal honorar les grans coses parlant d'elles amb diamantina cruesa, amb el més genial dels cinemes, amb aquella claredat concisa que només suporten les grans coses. Les que no ho són, no poden resistir aquest llenguatge.

Això voldria dir que ens hi franquegem grollerament amb les grans coses? Voldria dir que ens hi permetessin el greix de les misèries pensades i aquella brutalitat que les testes fluïxes prenen per energia? No. Aquesta brutalitat i aquests pensaments greixosos, no delaten més que inferioritat mental o calculada hipocresia. I és precis que ja ningú, sinó ve avalat per un sòlid prestigi moral i d'intel·lecte, pugui en el futur permetre's aquestes aventures personals que, col·lectivament, han costat tan cares al poble.

Cal que des d'ara s'exigeixin garanties a qui parli i, sobretot, a qui parli de les grans coses. Els aficionats, els amateurs, els dilettants, els soutencors i els maqueraux, i els que impudicament fins ara, han viscut a costelles de les grans coses i del poble, deuen d'ésser exclosos per un cinic més, si és que els que senten l'ànsia d'alliberament volen en efecte, alliberar-se i triomfar un dia més o menys proper. I és a la vostra mà, obrers, de triomfar. Adhuc la data podrien fixar si, entre tants, establissiu una selecció i un acord sobre punts coincidents. No veure-ho, és no saber veure la realitat viva. No veure-ho, no pot ésser altre que conveniència, preocupació o la ceguera de les petites personals passions esdevinguda, per miracle de totes les humanes coses filles dels miserables individuals interessos,

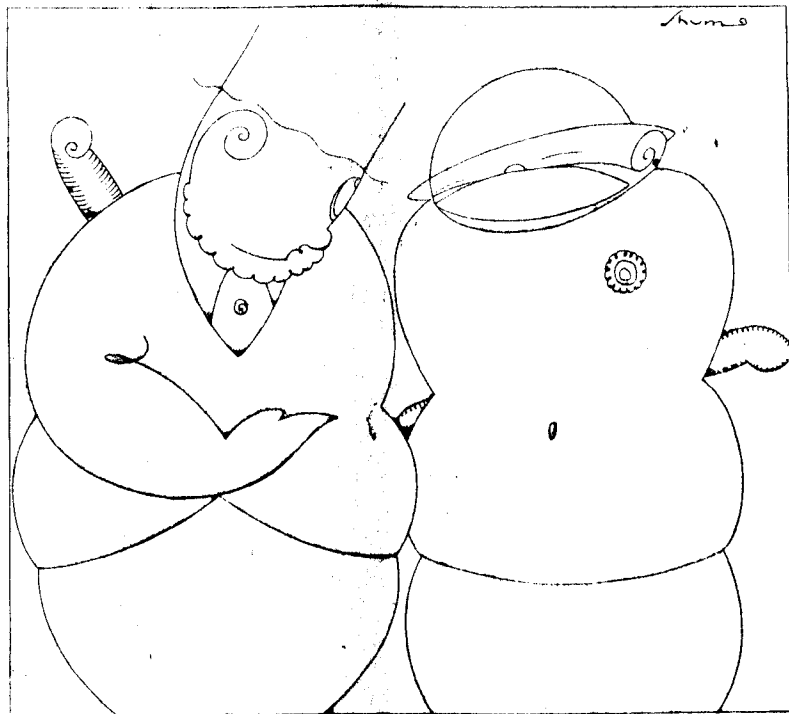
superiors als interessos de la col·lectivitat.

Però aquest acord no serà mai possible, ni aquesta concordança tampoc; el vostre triomf s'allunyarà automàticament de vosaltres, obrers, mentre els interessos gàstrics, d'amor propi i de fanatisme, s'oposin d'una fàcil eixorca i negativa a actuar políticament. L'apoliticisme, és un avenç que aparta de la realitat; l'apoliticisme, és un dogma immobilitzador, com qualsevulga dogma cristià; l'apoliticisme, és un narcòtic i una sirena encisadorament paralizadora. I de tota la vida, mentre existeixen homes damunt la terra indiferent i magnífica, només l'acció, la necessitat d'acció, ha creat les grans coses i ha destruït els fantasmes.

Què fareu, obrers apolíticament treballant a l'ombra de les fàbriques? Què guanyareu? Quin avenç fareu en tant que cultura i en tant que riquesa? Què? Podreu veure indiferents com els vostres naturals contraris detenen el poder? Es que, cànvidament, espereu que, per un antic miracle, les coses que voleu caiguin en vostres mans com un fruit massa madur? Ail Els fruits massa madurs són tan mancats de sanitat i sabor com els massa verds.

A quins interessos reals serveiu, romanent encastats en l'apoliticisme? Als dels contraris. Ocasions hi ha hagut, que de ésser fanàticament apolític, el triomf era segur. Perquè és fanatisme momificador negar-se a actuar, posar-se al marge, veure, poc generosament, com els altres lluiten sense, com a homes, pendre-hi part. El fanàtic, àdhuc de la millor de les idees, és sempre un fanàtic. I cal ésser home conscient i d'excel·lent voluntat i no fanàtic. Cal aspirar a les grans coses i aprendre a exposar-se.

Demés, com evitar una políti-

ELS ESPANYOLS A L'OLIMPIADA

—El que és amb el sabre fan farrolla de debò.
—Són els reis del «sablazo».

ca obrerista? Si aquesta política no teniu, cregueu obrers, que amb els reglaments interiors de les societats obreres, i amb màximes i preceptes socialistes, comunistes, anarquistes o sindicalistes, podreu organitzar un programa obrer, una preparació al poder obrer? Es tan necessària per a vosaltres una viva, actuant, àrdua, heròica i clara política obrera, com l'aire que respirem. Aquesta política obrera és com el factor material, la màquina que realitza la dura tasca de portar a la vida l'ideal.

Mentre no tinguem una neta idea de la importància d'aquesta política obrera; mentre no us aplegueu tots en una implacable voluntat de vèncer, bandejant menudes diferències i menuts personalismes; mentre no necessitem sentir el gran esperit actuator i d'ofensiva que porta aquesta política; en un mot, mentre estigueu lligats pel momificador apoliticisme, obrers, no salament no triomfareu, sino que, inconscientment, salveu interessos de tercer i quart ordre, —interessos sense cap interès real per a vosaltres.

El·ludir, evitar una política obrera i mirar el que fan els altres pobles, és endarrerir-se, immobilitzar-se, encantar-se; és vendre's de franc i sense cap utilitat per a ningú, la opció a triomfar aquell dia... aquell dia que si no és ja, és perquè, en realitat, no ha existit encara mai l'enorme desig de provocar-lo i fixar-lo definitivament en la nostra pròpia carn i en la història dels homes.

Cristòfor de Domènec

La humanitat nova

Treballen els uns pels altres i cadascú dona tot ço que posseeix per a tots, i fent-ho se sent felicitat. Cada infant sap que tot ésser humà és per a ell, com un pare o com una mare. «Que siga demà el meu darrer dia, que hi fa!—pensa cadascú en veure pendre's el sol—ja queden els altres i després d'ells llurs fills.»

I aquest pensament de que ells seguiran estimant-se sempre, i procurant sempre l'un per l'altre, haurà substituït el pensament de tornar-se a trobar en l'altra vida.

(Versilof)
DOSTOIEVSKY

L'enquesta pel front únic obrer

En el número 37 de JUSTICIA SOCIAL anunciàvem una enquesta sobre la necessitat immediata del front únic obrer. El nostre solt fou altament ben rebut a tots els centres de l'obrerisme català.

La necessitat del front únic es va accentuant de dia en dia. Avui, doncs, repetim la nostra crida als capítosts del sindicalisme, del comunisme i del socialisme, «en el ben entès—dèiem quan anunciàvem l'enquesta—que els demanem solament aquells punts que poden unir-nos a tots; pensar en les coses passades o futures que podrien dividir-nos, ho entenem una traïció. Que pensin aquells homes que per la seva actuació donen el to a l'actuació obrera que és hora de recordar-se més de l'obra que els està encomanada que no pas de les seves ofenses personals.»

En el pròxim número publicarem la primera contesta a l'enquesta. Es un article del nostre col·laborador Francesc Gandia, titulat «Per la unió del proletariat - Actuació necessària».

Ens han anunciat articles en aquest sentit, els quals seran publicats immediatament, els companys Cristòfor de Domènec, Cot de Reddis, Antoni Amador, Marius Vidal i J. Roure i Torrent, entre altres.

La condició essencial de tota tirania política o econòmica és que està obligada a tractar com elements incerts als homes, els quals, siguin el que vulguin, mai han pensat en descendir al nivell de màquines materials.

HEGEL

La segona i part de la tercera pàgina d'aquest número estan dedicades a la figura del gran poeta Angel Guimerà.

CRONICA HEBDOMADARIA

Política internacional

El Govern socialista a Dinamarca

Amb la deguda oportunitat, JUSTICIA SOCIAL va donar compte de l'ascensió al poder dels socialistes de Dinamarca, després de les eleccions generals del mes d'abril. El lector recordarà que presideix aquest govern el vell lluitador Stauning i que en forma part com a ministre d'Instrucció pública la cultíssima escriptora socialista danesa Nina Baug.

Aquest fenomen de la formació de govern per elements socialistes l'hem vist produir-se en els primers mesos d'aquest any a Gran Bretanya, a Dinamarca i en dos Estats de l'Àustràlia. En altres, com a l'Àfrica del Sur, es limita a la participació ministerial. Voldríem que el lector dongués a aquest esdeveniment les degudes proporcions i no mantingués respecte d'ell idees massa subjectives. «Cada terra fa sa guerra», diu l'adagi i per bé que el Socialisme és una doctrina universal, no deixa de presentar les seves especials característiques. Els nostres companys de França varen rebutjar la participació en el govern de Herriot i, en concepte nostre, varen estar molt acertats. Però els dels altres països, compleixen indubtablement llur deure obrant diferentment. Els fets ho demostren.

Els socialistes de Dinamarca, malgrat haver de menester el concurs dels radicals per a tenir majoria en la Cambra, varen decidir formar un govern homogeni, sense col·laboracions estranyes. No tenint majoria en els cossos legislatius, ningú no pot exigir d'ells realitzacions socialistes. Però si el temps ofereix l'oportunitat d'assegurar amplex reformes democràtiques i socials que preparin el país per a mesures més radicals en tots els ordres, fan bé d'exercir el poder i acomplir aquesta tasca a tot arreu indispensable.

Durant la campanya electoral, els socialistes danesos havien requerit l'opinió popular vers el sanejament de les finances públiques i l'estabilització dels canvis. Per això, primer que tot, varen presentar un projecte de llei taxant les fortunes superiors a 48.000 corones en escala progressiva, arribant fins al 15,1 per cent en les fortunes de vint milions de corones. El total d'aquest impost hauria de pagar-se en sis anys amb lo qual s'obtidria la suma de 400 milions de corones i es reduiria en un terç el deute de l'Estat. Amb respecte a la regulació del canvi es creava un Comitè central de canvis, el qual, d'acord amb un Comitè parlamentari, tindria poders suficients per a evitar l'exòde del capital i les especulacions així com les importacions excessives, intervenint tot el comerç exterior del país.

El Congrés (Folketing) va aprovar aquests projectes, però el Senat (Landsting) els té encallats. Els radicals mateixos que en el Congrés varen votar-los, en el Senat els combaten i exigeixen que siguin modificats. En el Congrés, els socialistes contenen amb 55 diputats, 29 radicals i 1 nacional alemany, en conjunt 76 vots, contra 73 de les oposicions. En el Senat els socialistes són 32 i els radicals 8, en conjunt 40 vots, contra 46 de les oposicions. Ara, suspeses les sessions parlamentàries, el Govern prepara un plan financer més extens involucrant una reforma total dels impostos i si el Senat el rebutja, quedarà plantejada una qüestió constitucional que haurà de resoldre un plebiscit i quedarà, probablement, abolit el Senat, tal com desitgen els socialistes.

Malgrat aquest entrebanc, el govern socialista ha conseguit èxits ben falaguers, tals com el reconeixement de drets polítics als obrers que en nombre considerable els havien perdut per haver acceptat els subsidis de l'Estat durant el llarg període de crisi industrial; el restabliment de la llei que protegeix els llogaters contra els abusos dels propietaris; l'abolició dels drets d'entrada sobre articles alimenticis; supressió de maniobres militars i modificació del sistema de concessió de títols i honors per tal d'arribar a llur supressió total.

De més dels projectes financers, el Govern prepara lleis que el facultin per a intervenir el funcionament de les societats anònimes i les empreses que tinguin caràcter de monopolis, establint en- sems el control obrer en les indústries; la ratificació del conveni internacional de la jornada de vuit hores; solució del problema de l'habitatge de l'obrer, etc. El Govern pensa reproduir projectes presentats pels socialistes en altres etapes parlamentàries sobre partició de terres i evitació de que la terra pugui ésser objecte de especulació i d'usura, establint, demés, l'impost de plusvalia.

El ministeri de la Guerra es transformarà en el ministeri de Desarmament. Se suprimirà l'exèrcit creant una simple guarda de fronteres. També se suprimirà la marina de guerra quedant una senzilla guarda costera de pocs vaixells. Les despeses militars que ara sumen 60 milions de corones, es reduiran a disset. Els radicals estan disposats a votar per la supressió de l'exèrcit i de la marina i en últim cas es recurrirà al plebiscit, el qual, els socialistes, tenen confiança de que els serà favorable.

La tasca realitzada i la que el govern socialista de Dinamarca té en preparació no té res de despreciable. En realitat, s'ha avançant menys en altres llocs on ha estat necessària una revolució i es manté un estat de violència permanent.

M. Serra i Moret

Quan l'aucell és desvetllat per l'alba, tot el seu anhel no és pas absorbit per la recança del nodriment. Ses ales, inlassables, reponen a la crida dels cels. Sa gorja llença cants de joia a la llum nova.

(També a nosaltres) la humanitat nova ens envia sa crida.

Que nostre esperit respingui en sa pròpia llengua!

RABINDRANATH TAGORE

Cada poble reivindica per a sí, refusant-lo als altres, el dret a la violència, que és en son concepte «el Dret». Fa mig segle que la Força superava al Dret. Avui dia és ben pitjor: la Força és el Dret. Ella l'ha devorat.

ROMAIN ROLLAND.

Una vida renunciant a la pròpia dignitat, no val la pena d'ésser viscuda.

Cal viure heròicament

La mort d'Angel Guimerà

El mort d'Angel Guimerà... no passat de JUSTICIA SOCIAL a la figura del gran Jean Jaurès, màrtir dels seus ideals, ens obligà a no dedicar fins ara, massa tard, una part del nostre hebdomadari a la mort del patriarca Angel Guimerà, el poeta del poble català, el dramaturg que ha portat al món el nostre teatre, el ferm lluitador d'un catalanisme humà i gens reaccionari, l'home bò i liberal.

Aquesta tardança ens impossibilita de donar la biografia del Mestre Guimerà, car ha estat publicada extensament per tots els diaris i la major part dels setmanaris catalans i d'arreu d'Europa i d'Amèrica; és prou coneguda, doncs, dels nostres lectors. L'acte imponent del seu enterament, en el qual es veié el sentiment del poble assistint-hi veritables riudes malgrat els temps actuals, va ésser presentat per tothom.

Gent de Barcelona i d'arreu de Catalunya, nombroses representacions de l'estranger, homes i dones, companys i burgesos i capitalistes anaren a manifestar el seu homenatge i la seva admiració al pas del poeta cap el seu sepeli; la major part dels comerços, dels tallers i de les indústries tancaren les portes. Com dèiem en l'edició passada, en la poca cosa que poguerem donar de la mort d'Angel Guimerà, acudiren a aquesta manifestació de dol una nombrosa representació de la «Unió Socialista de Catalunya» i la redacció en pes de JUSTICIA SOCIAL.

En Guimerà

Jo no sabria dir si En Guimerà ha rebut de Catalunya tota la seva força tràgica i lírica, o si és ell qui ha fecundat Catalunya amb el prestigi del seu estil poètic. Altres vegades he sentit que així com el romanticisme original del primer catalanisme va resoldre's en èpica a través de Verdaguer, sense perjudi del gran lirisme de Mossèn Cinto, va resoldre's en tràgic a través d'En Guimerà, també sense perjudi del seu gran lirisme. Es que En Guimerà era un poeta de Barcelona, o sia de la Catalunya ciutadana, si En Verdaguer era un poeta de la Catalunya rural, un poeta de Vic, solar de tradició i de creència.

Per la mateixa raó d'aquesta diversitat entre els dos poetes, En Guimerà era un apòstol i un propagandista, ademés d'un cantor, i pot dir-se que inicià la sèrie dels nostres poetes lírics. Els Jocs Florals com a institució doble d'apostolat i d'art, porten, en la millor època, aquest nom: Guimerà.

Gabriel Alomar

Angel Guimerà, home profundament liberal

Catalunya acaba de perdre el seu poeta. Angel Guimerà ha mort, i ha mort quan la nostra terra travessava un dels instants més crítics que mai ha sofert! El sentiment de tot el poble ha estat una cosa imponent, nua vista; l'enorme gentada que ha assistit al seu sepeli—gent de totes les classes social—ho palesa abastament.

I és que Angel Guimerà, es digui el que es vulgui era el poeta del poble. Guimerà, català fins al moll dels ossos, era un home ultra-català. Es així com voldríem tots els nostres: bons, humaníssims, liberals, ben del poble, abrandats d'idealisme, conscients de les injustícies que planen damunt dels humils. Guimerà era fill de la massa i sentia tota la nostra tragèdia. Es amb aquest seu esperit que els socialistes catalans volem integrar Catalunya al concert del futur món internacional. Per això, en Guimerà admirem no solament l'escriptor i l'ideàlista i el més alt representant de la nostra renaixença literària, sinó també l'home justicier que, sense saber-ho, ell que només es creia català i només per Catalunya ha lluitat, ens duria a un món millor, d'ésser tothom com ell.

Mireu aquest esperit profundament liberal en totes les seves obres. El teatre d'En Guimerà, amb tota la seva masculinitat, els seus contrastos, els seus tipus precisos, el seu mestratge, és un cant energic de rebeldia, de republicanisme, de democràcia i de justícia. Aquella «Terra Baixa», obra internacional, és més estimada i més bella que totes les seves altres obres, precisament, perquè hi ha abocats tots els seus sentiments de liberalitat i humanisme; el magnífic, el grandios Manelic és l'encarnació del poble vexat que es pren la justícia matant l'Hereu Sebastià, essència del burgesisme, perquè sap amb tota la inconsciència de l'ignorant que no pot esperar res d'una justícia controlada pels servidors del capitalisme. En aquella «Festa del blat», drama social que per molts crítics és la millor obra del Mestre, fixeu-vos amb quina ingénua amor tracta l'exaltació dels explotats i defensa els seus drets.

Angel Guimerà, per ésser un home bondados, era un home ignoscent que anava amb el cor a la mà. Angel Guimerà, perquè era un home del poble, tenia per amics els pobres i els humils. Treiem-li el seu apostolisme, i hauria estat el més pur revolucionari.

Veus-ací perquè la seva figura era estimada i venerada per tothom. Al seu pas per la ciutat totes les mirades li tributaven l'admiració més pregona.

Jo recordo clarament, entre les vaguetats dels meus records de la infantesa, amb la veneració i l'estranyesa dels pocs anys que contemplava En Guimerà, Don Angel com li diuen, quan el veia passejar-se per les Rambles, conversar amb els mariners al nostre port abandonat dels ciutadans, acostar-se a un grup de sardanistes; era per mi talmunt un gegant sense la grandària de la corpora. A mesura que se m'anava fent més precisa la seva figura i jo anava perdent l'es-

tranyesa davant de l'artista i veia que la seva grandària era a la intel·ligència i al cor, anava creient, molts cops havent-me de disputar amb amics i companys, que l'Angel Guimerà era el veritable poeta del poble, perquè tenia una superioritat de sentiments i d'humanisme. Ara, compenetrat de la seva obra, quan veia passar el Mestre, xacrós de tants anys i més que res de tanta força mental esmerçada, sentia la immensa dolor de veure com ens anava abandonant el millor escriptor català, el més internacional, i l'home que més bé ha plasmat els nostres neguits i angoixes.

***

La mort d'Angel Guimerà deixa un gran buit, ben difícil d'omplir. El poble perd el seu poeta. La literatura catalana perd el seu millor escriptor! Els socialistes perdem l'home que, de tan català que era, potser encarnava més que ningú la humanitat que freturem!

Damunt la seva tomba, companys, testimoniem el nostre respecte a l'art i a l'humanisme d'Angel Guimerà.

J. Roure i Torrent

Barcelona, 19 de juliol de 1914

L'objecte de la literatura és el d'ajudar a l'home a comprendre's, a revelar la seva fè en ell mateix i a desenroflar la seva aspiració, el seu desig de veritat; lluitar contra el mal, en els homes; saber-hi trobar la bondat; despertar en les seves ànimes la vergonya, la còlera, la virilitat; fer-ho tot, per que els homes sien noblement forts i poderosos; sembrar la inquietud en la seva existència; ferlos estimar apassionadament la bellesa. La tasca de la literatura és ennoblir l'home.

MÀXIM GORKI

En la mort del Mestre

El Mestre Guimerà ha mort... En fer aquesta afirmació, la nostra ploma tremola damunt del paper blanc, temerosa d'escriure com a certa la mort del nostre poeta nacional.

Tothom sabia qui era en Guimerà; era l'ànima de Catalunya; Catalunya mateixa—gosiarem a dir.

Ara, però, amb la seva mort, és com si hagués caigut el més gros puntal del monument a la nostra terra... Però En Guimerà, el Mestre, el poeta, no ha mort, Catalunya no ha mort!—com deia, ell, un dia. Podrà desaparèixer del món dels vius homes com Guimerà, però resten més fermes encara i els sentim més dintre nostre... L'ànima és meua—havia deixat escrit—i ara direm nosaltres: L'ànima del poeta és nostra; ell, el Mestre, és i serà sempre en nosaltres, perquè l'hem vist, l'hem admirat, l'hem seguit i l'hem sentit tan dintre nostre que el seu record no ens abandonarà mai més i arreu del món repetirem aquella frase com quan el veïem, com si el veiéssim encara: —Es Guimerà!

Heu's-ací dos noms: Catalunya, la seva amada; els seus fills, la Humanitat.

Quantes i quantes persones, que figuren en el món dels poderosos, envejarien la seva mort! Quants i quants que es creuen ésser més grans han vist el buit que se'ls ha fet en les més grans manifestacions i actes de la vida... Si la nostra ploma no fos fermada, ara, aquí deixaria rajar una infinitat de fets i d'actes que els envejosos no han vist mai ni veuràn per ells com el tribut que han fet al Mestre.

Contentem-nos, només, dient que en la Mort del Mestre hi hem sigut tots, que tots l'hem seguit com si seguíssim a Jesús en el calvari, perquè quedés encara més a dintre nostre, esperant que des de la seva mort hi haurà un estel més en el zenit que lluirà més que cap altre. I cada nit quan el mirem, direm, com si veiéssim passar a ell mateix:

—Aquell estel, és Guimerà, que ens vetlla... és el nostre estel. I el mirarem encara més i més per si un dia poguèssim abastar-lo...

J. M. Prous i Vila

Per causes independents de la nostra voluntat, no podem publicar la poesia de Rosend Llates «En la mort d'Angel Guimerà» ni l'article de Salvador Majó «La gent honrada».

Poesia d'Angel Guimerà

Per la pau

Ja prou de sang i de plom damunt els camps de batalla; sembrem els camps de forment; cada hu sembrà en sa pàtria.

Mai més odis entre humans; fem eterna una abraçada: cel igual tenim per tots, terra mateixa'ns aguanta.

Tots tenim un cor al pit, tots són fills de pare i mare; a tots ens ha fet un Déu, i ell no ha triat una raça.

Anem i vinguem del mar cercant l'amor i tornant-la; fem igual que els oronels que per tot aimen i els aimen.

Que s'acabi l'aborrir, que es tornin eines les armes, que no es vessi més la sang, que no corrin més les llàgrimes.

I preguin els sacerdots per tota la gent que és nada, fins que s'aixequin les creus més altes que les espases!

Cant del diable

No envejo al Senyor l'infinet que l'envolta; també mon imperi és etern. Lo cel que té als peus de ma casa és la volta; més llum que no'l sol té l'infern.

Los sigles són rocs amb que vol soterrar-me: sa mà no m'encerta ni un cop: los rocs fan un munt, sobre d'ells alçar-me soperb me n'hi ric més aprop.

Davant de sos ulls l'estelada fulgura i tot en lo món reverdeix; per res agrair, fent enllà sa hermosura, m'he fet tal com so jo mateix.

Folgant en lo cel amb los àngels un dia, curiós sa garlanda'm cenyí, i a un mar al mirarm, tant mon ull s'encenia, que el mar ressecat s'estingí.

Ser rei en lo cel vaig somniar, i mos passos muntaren al lloc copdiciat; i'ls móns en l'espai se creuren de braços seguint ab los ulls lo combat.

Vencé; i a sos peus bramulant de feresa, un pany de sa roba estrenyí; mes quan m'estimbà des de tanta grandesa mon braç era fort, i ell seguí.

Betlem, tu l'has vist en les ombres al caure ja al naixer ab por de les lleis; a n'ell sols tenint quatre palles per jaure, a mí sobre'l trono dels reis.

Un dia, entre llos mos esclaus el dugueren; mes jo vaig sortir-los al pas: —Trieu entre'ls dos.— I a una veu respongueren: Primer que Jesús, Barrabàs.

Al cel va tornar, i en ses ires m'aboca los llamps que jo escampo en lo món: i en tant de la terra, pe'ls llabis de roca li escupo entre cànica al front.

Bé prou que en lo món se li aixequen posades dels homes soperbia i no més! Jo soc en los vidres i pedres tallades; fins sobre'ls altars: ell en res.

Si baixa altre cop de son trono d'estrelles lo món lo veurà com l'ha vist; que'ls sants fins diràn en les altes capelles: —Que mori, que aquest no és el Crist!

Mes l'hora vindrà que la terra mudable fins donga al olvit lo nom meu. Què'm fal Quan la terra s'olvidi del diable... serà que s'olvida de Déu!

Front a front

En un temple dels belgues, Dijous Sant, Jesús clavat en creu està plorant, los ulls fixats sobre la terra molla. Entra'l Kaiser de cop i s'agenolla. I Jesús mira'l cel, i espera'l llamp.

EL TEATRE D'EN GUIMERÀ

La festa del blat

(Fragments)

DRAMA EN TRES ACTES

ACTE PRIMER. — Escena IX

Jaume. — (Pausa.) Que és bonic això d'Oriola! Doncs així com aquesta no haurien de néixer a casa dels hisendats, sinó que haurien d'ésser filles del pobre i després mullers del pobre. D'un pobre com... (Pausa.) S'ha acabat això per a mí! Tot, tot se m'ha acabat per sempre! (Es sent a dalt unos rialles de

les dones.) Com riuen aquelles! I jo que em creia que darrera meu tothom s'alçaria rabiós, contra... (Altra rialla a dalt.) És que no ho saben molts pobres que estiguin malament, i jo en això sí que m'he errat, que em pensava que tothom ho sabia! Com tampoc ho saben els meus companys de per allà baix que hi hagi encara tanta alegria escampada. Dèiem: el món està perdut; cal fer foc nou; tot s'ha de deixar planer com el palmell de la mà, perquè no pateixi tanta de gentada. I, té: aquests dies he passat vora d'una fàbrica, i sortia tothom tan alegre!... He passat vora d'esglésies mentre tocaven a missa, i no s'ha acabat això, no, que la gent hi va com quan jo era petit i m'hi duia la mare. L'altra nit, quina claror de lluny i quines músiques i riallades! Era un envelat de festa major d'una vila. Ahir, en voltar una muntanya, de cop escopotada i cridada: potser s'ha alçat el poble d'allà baix contra els amos! Ja vénen! Quanta de gent a peu i a cavall! En mig duien la núvia garbosa en la mula enflocada, i el

nuvi, enorgullit, al darrera! Em fio per aquestes vessanes, i seguen cantant; i els carros s'enduen les garbes que en passar vora meu en sacudeixen les seves espigues per sobre. I ara he vingut aquí, entre gent esvalotada, que m'he arrossegat com un riu en mig d'ella; perquè la vida arrossegada, al mare meua, més que la mort; i l'estimació i la felicitat més que les penes i l'odi! (Arrenca en plor i després s'aixeca amb por que el sorprenguin.) Si els meus companys em velessin plorant! No, no! Que volem trasmutar-ho tot de soca i d'arrel; i la felicitat que la tinguin tants desgraciats... (Rialles a dalt.) No, ara no, més endavant. (Pausa. Després, resoltament.) Eh! Jo he vingut aquí perquè no vull caritat de burgesos! I després, a morir abans que m'agafin. (Tornant poc a poc a la tristesa.) Aquí els diners... I, acabat, muntanyes amunt; i elles i ells aquí que ballin, i riguin, que jo ja m'agauré d'on la senti aquesta cobla. I tant-de bo l'últim que vugi sigui la resplendor del quarto de l'Oriola; que s'adormirà pensant que

el món és bonic, i jo per a morir pensant que del món sols he arreplegat negrors i misèries. L'endemà ella s'aixecarà contenta, i a mí em trobaran els llops o els homes: els que tinguin més ànsia.

ACTE TERCER.—Darrera escena

Faci. — Al Vicentó!
Aleta. — Matem-los!
Sebio. — Que ens roben lo nostre!
Oncle Telm. — Fills meus! Fills meus! Atureu-vos!
Oriola. — Oncle Telm!
Oncle Telm. — Mateu-me a mí per tots, que soc vell i de res serveixo. (Les dones parlen d'avançar l'Oncle Telm.)
Faci. — Contra ells, que ens prenen les terres!
Aleta. — Al lladrel! Al Vicentó!
Quica. — No!

Vicentó. — Acosteu-vos!
Aleta. — Avant, minyons!
Faci. — Que mori!
Sebio. — Matem-lo!
Oncle Telm. — Fills meus, pietat!... Fills meus!
(A l'acte que el poble revoltat va a passar per sobre l'Oncle Telm i les dones, entra En Jaume.)
Jaume. — Atureu-vos! Atureu-vos!
Oriola. — El Jaume!
(Gran sorpresa dels pagesos, que el oren cap a Amèrica.)
Martinet. — El Jaume aquí!
Aleta. — El Jaume!
Telm. — El Jaume! El Jaume!
Vicentó. — (Mirant per la finestra.) Ah! La Guàrdia Civil que arriba ara! Gràcies a Déu!
Jaume. — Sortiu, companys!
Telm. — (Per Vicentó.) Matem-lo! Matem-lo!
Jaume. — Companys! No, no; atureu-vos! Que us atureu us die!
Martinet. — Que ell ha mort un home!
Faci. — I l'ha rebat la xicoteta i a nosaltres les terres!

(Crids de tots els pagesos.)
Oriola. — No, Jaume!
Oncle Telm. — Les terres, no! No, les terres!
(No fan cas de les paraules de l'Oncle Telm.)
Telm. — Matem-los! Va, tota!
(Van a precipitar-se pel damunt del Jaume.)
Jaume. — Un instant. Escolteu-me tothom! (Al Vicentó.) I tu! No entren, no, els guàrdies civils, perquè jo he tancat les portes del barri i els he deixat fora! Mes, ja pujaran, que l'aisapremen; i no figurem, no, que volten la casa. (En Vicentó va a parlar. Els treballadors eriden, no consentint-ho.) I ara, companys, jo us ho dic a vosaltres en nom del que més estimeu al món: que deixeu tots les armes, i que se'n vagi aquest home! (Tots s'esvaloten.) Que jo us ho demano, jo, que ja el coneixeu el Jaume!
Faci. — Ja som altra gent ara!
Sebio. — Ja no som bens com grem!
Jaume. — Que jo us ho prego! Jo, que us vaig volguer fer homes!
Oncle Telm. — I jo us prometo que

El Dèspota

Lo monstre jau sobre son llit de guerra;
te'ls punys closos al pit i mira enllà.
Troneu, canons, fent frontollar la terra!
Si no tronon canons, no dormirà.

Dorm amb los ulls oberts, i a Déu li crida:
—Partim-se el món: jo i tu som els més forts.
Per mi, la humanitat que resti ab vida;
i tu quedat les ànimes dels morts!

Captant

(Fragments)

Es petita, petita;
tot just ha fet sis anys;
i per carrers i places
va sola, tremolant.

Va sola, descalseta,
la roba tot forats;
i flocs de neu l'envolten
i's tanquen los portals.

Sa mare, defallida,
caigüé vora ciutat:
la nit que fosca i fredal
qué sol lo camí rall!

Per sò, la pobrissona,
va en cerca d'un germà;
i en les desertes vies
només hi troba'ls cans.

Per dins d'una finestra
ben junts s'han vist passar
lo rostre d'una mare
i'l rostre d'un infant.

Mes han tancat la porta
d'aquell altiu casal,
i alzar la grossa anella
no pot ni amb dues mans.

Per terra hi ha un cadavre,
lo rostre tot morat,
oberts los ulls i fixos,
la boca un negreu cau.

Los dits enters com grapes
dintre del llot clavats,
les cames sobre'l ventre,
i'l coll recargolat.

Enrera la pobreta,
enrera ha fet un pas,
i vol fugir plorosa,
i exclama'ls ulls tancats:

—La mare, quan me mira,
fins riu si està plorant:
aquesixa no és la mare.
Ai quina por que em fal—

Mort del joglar

(Final)

Dorm en la pau, ànima trista,
rebuig d'home eixit de Déu,
qui dret igual feu a Judes
i a sa imatge a Llucifer.

Per a tu va ser la vida
llarc rosari de turments.
Si ha durat la riallada
que sentires en el bres!

Ton pare ab una moneda
va pagar l'haver-te fet;
i pe'l ventre d'un cadavre
vas eixir a veure'l cel.

Ni has gosat un bes de mare;
ni hi ha hagut qui la mà donés;
ni has sentit calor de dona;
i, ai, trist, t'ha estimat lo reil

Ves joglar, ves al sepulcre;
tanca't fort a dintre d'ell:
que no tornin pas los homes,
que no sàpiguen hont ets.

I quan soni en les altnres
per a tots lo jorn darrer
encoratjeix-te en les tenebres
i la llosa aguantant ferm.

Grans i xics deixals que passin
que sonin los trompeters;
puig Déu manarà que prengui
cad'ànima l'cos mateix.

Angel Guimerà

EN LA MORT DEL POETA

La gran nivelladora l'ha vençut
i ha gitat tes despullas en la cendra.
Però romàn ton verb, que és la virtut;
ton verb altiu i xardorós i tendre.

Ton verb, més fort que el temps i que l'oblid,
superador de tota humana fides,
ha estat llevar d'amor i de delit;
i els homes l'han copçat i l'han oit
esperançats en l'eternal collita.

Alfons Maseras

Carnet d'un heterodoxe

Brand'a Guimerà

Et deies Angel, —i érets l'únic
àngel entre els homes possible—
aquell àngel de l'angèlica bone-
sa humana, ànima de nin, noble
temperament d'heroi. Erets sen-
zill i afable i recte—per damunt
de petiteses i materials ambi-
cions. I la teva vida immacula,
—més profunda del que els teus
contemporanis pensen—, fou
un espill on s'emmirallava, veri-
table, el poble, entre satisfet i
admirat. Erets innocent, i de
clara coratgia com un gegant.
No tenies segones intencions i
amaves netes i críes les para-
les, la pública conducta i totes
les accions. Erets tendre i lleial
amic dels humils; t'indignaven
malsanament totes les injusti-
cies i n'hi ha tantes! i hauries
sacrificat la teva vida pels teus
ideals vessant humanisme. Però
erets com presoner—com pre-
soner de la prudència i asse-
nyadíssima circumspecció dels
altres. Tu hauries volgut que
aquells esplets d'heroisme i
amor de les teves obres, deva-
llant de les taules, rellorissin
trionfals en el carrer. Mes ail
—que deies tu—no eixia al car-
rer altra cosa que la teva tes-
ta nimbada de glòria—com una
ombra meravellosa, com una
pàl·lida imatge del que hauria
estat l'home, segons la pura ge-
nerositat del teu cor. ¡Què de
coses diran de tu encara, els
eixorcs que prefereixen el gust,
l'exangüe estètica, al geni i a la
inspiració! Segons ells seras
encara primitiu, poc aixemorat
de cultura, simple, unilateral i
potser excessiu. Però aquests
meritissims equilibrats, aquests
homes de la minsa ponderació,
de les miques perfectes, no por-
dran mai abrandar un poble, ni
crear un mite universal com
Manelic.—No serà Brand qui
faci el teu elogi, Guimerà. El
teu millor elogi ets tu. I la teva
obra. I la teva vida. O de la es-
tranya cosa d'ennavegar-se en
ressonants adjectius i groixudes
grans paraules de lloança, trac-
tant-se de tu—Ara, fem quel-
com de més pregon i més pun-
nyent: pensem en la teva huma-
na despulla. Viu la teva glòria i
viuen els teus herois—molts
d'ells tan familiars amb nosal-

tres, com els vius amics en carn
i ossos. Tu, no vius.—Es possi-
ble? Si. El preu del creador és
aquest: morir pels altres. No
t'hauria semblat exagerada-
ment cristiana semblant doctri-
na? Qui sap! Les coses més di-
ferents se semblen, malaurada-
ment força. Però, què? Ens en-
ternim? Anem a caure en el més
negre romanticisme? Plorem?...
Ah, quina llàstima que tu no
creguessis en Déu i que Brand
tampoc hi cregui gens! Com fo-
ra comede dir-te ara totes aque-
lles bellíssimes ximpleries de
l'ànima i del cel i del benestar
del paradís,—totes les altres tan
bells punts per sortir de tota
mena de compromisos. No. Es
més terrible la posició mental
de Brand—Brand no admet pal-
liatius. Brand, no defuig, covard,
la dolor per a descansar en bra-
ços del consol. Brand, sent la
punyida de la pena i la desola-
ció, i la buidor que deixeu vos-
altres, els veritables grans ho-
mes com tu, Guimerà. Però
Brand, ni ment, ni plora. Si ha-
gués de plorar Brand una mort
com la teva o deplorar-la no-
més, davant la violència dels
seus accents de dolor, el més
escabellat i més incorrecte, el
més primitiu i brutal dels ho-
mes, semblaria un tendre don-
zell el cap ple de la musiqueta
del classicisme decadent. Brand
protesta i renega. Brand pensa
que els homes no deuen de con-
formar-se. Ara, els homes com
tu, Guimerà, no els oblidat mai
l'agonal

BRAND

ECOS I COMENTARIS

Saturni Luna

Ha mort un bon amic nostre: Satur-
ni Luna.

Saturni Luna era sub-oficial de la
Guardia urbana de Barcelona, pre-
stant el seu servei de nit.

Home liberalíssim, exaltat, excel-
lent amic i cumplidor del seu càrrec,
Saturni Luna era un propagador de-
cidit i entusiasta de l'obrerisme.

Curs d'Esperanto

De dos quarts de vuit a dos quarts
de nou del vespre en l'Ateneu Enci-
clopèdic es dona un curs d'Esperanto.
L'inscripció, que acaba l'onze d'Ag-
ost, és gratuïta. Les classes es donen
dilluns, dimecres i divendres.

Després de l'assassinat de Matteotti

UN ARTICLE DE FELIP TURATI

L'HEROI

Cretem interessant traduir el bell
article que el company Felip Turati,
veterà del Socialisme italià, ha pu-
blicat a la important revista «Critica
Sociale», sobre l'assassinat del bon
Matteotti.

napoleònica; els herois dels roman-
ments i dels quadres, quina cosa tan
llastimosa ens semblen al costat seu,
d'aquest ateu místic, d'aquest savi
profund i ple de candor!

Tenia una mirada en la qual tan
aviat hi llua la bondat d'un adoles-
cent com la tendresa d'un místic; la
voluntat ferma i decidida de l'home
que mai no transigeix, sinó que, al-
tremet, exigeix a tothom el cumpli-
ment del deure, i el seu mateix abans
que el dels altres; tenia l'esperit obert
a la indulgència del que ho comprèn
tot i coneix la inanitat de la rigor
contra les debilitats humanes. No te-
nia temps per perdre, perquè sabia que
en disposava de poc; la seva severitat
era fèrria, per damunt de tot, del con-
venció que el temps és una cosa
magnífica que s'ha d'aprofitar i que
aquell que el roba als altres comet li-
teralment una mala acció. Detestava la
inútil conversa. Ignorava que cosa és
la vanitat. Pels seus fills era tan dolç
i amorós com la mare; per a l'esposa,
el bon marit que sent vivament l'ha-
vor-se de dedicar a la política, perquè
abans que cap altre estimació vol la
de la companyia.

S'ocupava de tot, animava a tothom,
i ben pocs sentien tan fortament com
ell l'estímul del treball; i acabà per
resignar-se a acceptar-ho tot: home
d'estudi, escriptor, pensador, compul-
sor incansable d'interminables esta-
dístiques, autor d'informes i memò-
ries, preparador dels llibres de la ma-
jor importància, filòsof, polemista,
orador, organitzador, propagandista,
secretari, funcionari del Partit i fins i
tot vallet de dur missives. Ell era el
Grup parlamentari i de certa manera
era el mateix Partit.

Ja adulte, semblava un noi per la
seva agilitat, per la seva senzillesa,
per la seva modestia, per la seva in-
genunitat i àdhuc pel seu caràcter es-
bojarrat. Es sentia feliç si aconseguia
fer alguna passada a l'adversari, com
en travessar les fronteres havent-se li
negat el passaport—li han donat quan
es tractava de treure'l del món—, o
com, quan volgué anar sol a Asolo,
en els recants funerals d'Eleanora Du-
se, trobant-se mancat dels mitjans de
transport, aconseguí que el portessin
en un camió de la milícia feixista fin-
gint-se actor d'una companyia que
anava a actuar a Milà.

L'atemptat de que ha estat víctima
no és el primer. Al Polesine, on havia
nascut, quan militava allà com sim-
ple soldat del Partit, sempre disposat
a lluitar amb l'enemic, diversos sicaris
emascarats el seqüestraren, el
feren víctima d'ultratges obscurs, i
després d'haver-li donat una bona pal-
lissa el deixaren abandonat al mig
d'un camp llunyà. Aquests horribles
atropells haurien espantat a qualse-
vol altre, debilitant-li els nervis i el
caràcter i canviat-li la psicologia. Ell
en sortí més fort, com el ferro roent en
ficar-lo a l'aigua, i sentia l'irresistible
desig de recomençar. Era inútil acon-
sellar-li prudència. Els consells s'atu-
raven davant del seu bondados som-
ris, somria fatalista i un poc escèptic
del que sent que la vida no serveix
per altra cosa que per a ésser immo-
lada per una idea, del que està con-
vençut que l'home intel·ligent, jove,
actiu i amb els mitjans de vida s'ha
de fer perdonar pels humils i pels que
patixen oferint-les cada dia el seu
sacrifici. Ah! Els herois de gòst impe-
rós, del puny a l'espada, de mirada

Oh! Quants cops, dolcíssim amic,
predilecte fillat; quants cops acom-
panyant-te pel solitari Tíyer, et con-
duia, sempre massa tard, a la casa fe-
líc on t'hi esperaven angulosos i ale-
gres els fills i l'esposa; quants cops et
vaig dir que vivies en un lloc massa
apartat, fora de l'animat centre de la
població, sense ni portar tan solà una
arma al damunt per a defensar-te! I
que grans foren els meus remordi-
ments quan en arribar-me les primeres
notícies, encara incertes, de la seva de-
saparició, jo amuntagava mentides a
aquesta pobre dona, en perill de per-
dre la vida i la vida davant del crit ho-
rrible de l'irreparable; quines amar-
gues tortures patia, per no haver gos-
tat, jo, el vell, imposar-me, que sens
dubte m'hauria cregut, i obligar-lo a
canviar de domicili, abandonat aquell
desert on el qual tot s'hi podia espe-
rar! Però no, no era possible; per im-
mense que pugui arribar a ésser, la
perfidia i la ferocitat de l'home, l'atro-
citat de la fera, no era possible que
tanta fervor, tanta vida, una joventut
tan exaltada, sota el fulgent sol de
Roma, davant del Mont Mario, fosin
reduïts per sorpresa, empresonats,
trancats per sempre...

No obstant, era inútil prevoure, in-
sistir, obstinar-se. Ell era el més fort,
el més disposat, el més irreductible, i
havia d'ésser la víctima. Els assas-
sins han escollit bé, han matat a gust;
el punyal s'ha clavat al seu cor i al
mateix temps al nostre. I ell havia
d'ésser la víctima per aquesta altra
raó: perquè cap sacrifici podia ésser
alhora tan horrible i tan útil, i potser
(em tremola la ploma en escriure-ho)
més necessari. El principi de la in-
lucitat havia de començar a aquí i ja
ningú el pot detenir.

Ell ho sentia així, i així ho ha dit
clarament, en l'agonia de les seves
derreres paraules, escanyades, ofega-
des (*).

En nom de tots la companyia sin-
cers i plens de dolor; en nom de tots
els oprimits, de tots els que han estat
víctimes, ho son i ho seran; en nom
del Socialisme, que tu posseïes plena-
ment, que t'ocupava totes les hores i
totes les coses; en nom dels mateixos
assassins, als quals aquesta sang ves-
sada potser els redimeix algun dia,
com la sang de Crist; en nom dels
que et conegueren i dels que no et
conegueren i t'han conegut ara, massa
tard, després de la mort, oh dolcís-
sim amic, oh predilecte fillat, jo
m'agenollo idealment davant dels
teus restes martiritzats, que no torna-
ran a veure la llum mai més per a que
en l'emoció de l'horrible misteri faci
tremolar, cada dia, cada nit, tots els
pèlits, tots els debils, tots els cómplices,
que són legió. I amanygo el teu
front, que tanta de pensaments elabo-
rava, i sanglotant invocho el teu per-
dó, si no forem dirnes de tu, i procla-
ma que el teu sacrifici ens ha rege-
nerat a tots.

I et proclamo el nostre Mestre i el
nostre Heroi.

Felip Turati

(* Turati es refereix a les magnas paraules de
Matteotti, les últimes que ha pronunciat l'home
matar-me, però no podem matar la idea que hi
ha en mi. Els meus fills tindran la meua glòria. El
proletariat en posarà entre els seus màrtirs. Si la
meua sang pogués servir per a alliberar-vos este-
ria content... Vira el Socialisme!

tindreu les terres com les teníeu, fills
meus!

Fací. — No, així, no; les terres són
nostres!

Vicentó. — Oncle Telm, són seves!
(Rient.)
(Van a llençar-se altre cop contra
en Vicentó.)

Jaume. — Qui el vulgui que em pas-
si per sobre! Jo defenso aquest home!
Vicentó. — Si jo no la vull la teva
defensa!

(Cris rabiosos: En Jaume priva
amb son cos, lluitant, que avança.)

Jaume. — Tothom fora! Enrera! Fo-
ra! Enrera!

Fací. — No, no! Matem-lo!
(Els pagesos criden, però van retro-
cedint, molts d'ells imposats per En
Jaume.)

Jaume. — (A Vicentó.) I tu, surt!
Llurel! (Cris.) Llurel!
(En Vicentó fa un pas cap a la
porta.)

Fací. — Si ell surt, obra a la Guàr-
dia Civil i t'agafa a tu; que ell ho
farà!

Jaume. — Que surt!

Oriola. — Oh, no, Vicentó!
Sebio. — (Al Jaume.) Que et ma-
taran!

Jaume. — Deixem-lo! Deixem-lo!
Aleix. — (Al Vicentó.) Doncs, noi!
D'aquí no passes! (Al Jaume.) I tu
l'has volgut salvar perquè t'has venut
a aquesta gent, tu!

(Amb la paraula de l'Aleix els pa-
gesos s'aniran referent contra d'En
Jaume.)

Pagesos. — Sí, sí, s'ha venut!
Aleix. — Tu que ens has fet tal com
som contra els rics, que has sembrat
entre els blats aquesta llavor, ara on
rebràs la paga que et casaràs amb la
pubilla!

Oriola. — Sí, sí; que ho dic al da-
vant vostre!

Jaume. — Oriola!

Aleix. — I el blat el colliràs tu, per
tu; i nosaltres suarem per tu, mentre
que et regalàs; i serem els teus maso-
vers!

Jaume. — Això us penseu de mi?
Pagesos. — Sí, Sí!

Altres pagesos. — Ens traïx! Si
que ens traïx!

Jaume. — Contra vosaltres, jo! Qui
ho diu?

Aleix. — Jo! Que deixaves sortir al
Vicentó ara; i és clar, vols que vingui
la Guàrdia Civil perquè l'has compra-
da amb els diners de l'Oriola, que els
hem afanyat nosaltres! I ara ens vens
a nosaltres i ens entregues als civils!

Jaume. — Oh! Que jo m'he comprat i
jo us vens a vosaltres? Oh! Companys!
Oriola. — (Abraçant-s'hi.) Jaume!
(En Jaume l'aparta i s'acosta als pa-
gesos.)

Jaume. — (Plorant.) Germans meus!
Germans meus!

Aleix. — Ja no ho ets!
(Els pagesos s'aparten d'ell despre-
ciant-lo.)

Jaume. — Seblol... Fací... Vosal-
tres!

Fací. — (Amb menyspreu.) Defen-
sa't!

Jaume. — Que em defensis? I si que
em defensaré! I ja em creureu vosal-
tres! (Pren l'arma espallada.) Ah, és
meua!

(Corra a la finestra i apunta amb
l'arma espallada a la Guàrdia Civil.)

Oriola. — Déu meu!
Jaume. — Soldats, jo soc l'amíc dels
pobres! Jo soc el Jaume! Foc, foc, al
Jaume!

(Es sent una descàrrega. La garba
cau desfeta, i el Jaume, tambalajant-
se, no va a terra perquè el sosté l'O-
riola, que no té prous forces i que
cauria ell si per l'altre costat no cor-
regués a sostenir-lo en Fací. En aquest
moment desapareix en Vicentó.)

Oriola. — Ah! Jaume!
Fací. — Jaume!
Oncle Telm. — Què has fet?
Jaume. — He apuntat als civils, per-
què em tiressin!... És que jo no podia
viure per ella; i sense ella jo no vull
viure!

Fací. — (Als que té aprop.) Es mor!
S'està morint!

Oriola. — Jaume!
Quico. — Assen-teu-lo!
Oriola. — No aquí; al llit meu! Al
llit de casa!

Oncle Telm. — Sí, al llit de casa!
Que ell és de la nostra família!

Sebio. — Pobre Jaume!
(L'extenen sobre el llit.)

Aleix. — Això que ha fet ell no ho
fa ningú de nosaltres.

Martinet. — (A la porta.) Els ci-
vils!...

Oncle Telm. — Aturen-vos, que aquí
hi ha la mort!

Jaume. — Em volen! Em volen! Al
llit dels que s'estimen! Dels que tenen
família! Em volen a mi que no en
tinc!

Oncle Telm. — Tens la nostra, fill
meu!

Oriola. — Jaume!
Jaume. — Companys, volveu-me! Em
teniu odi?

Fací. — No, Jaume! Germà!
Tots. — Germà! Germà!
Jaume. — Oriola! Ja no et veig!
Oriola. — (Sobre el llit, vora d'ell.)
Só aquí vora teu! És el nostre llit de
nuviatge! Mira'm, mira'm!

Jaume. — Esposa meua! (Mig incor-
porant-se.) Estimeu-vos força, com-
panya, que el món camina! Treballem;
mes, no aburrint-nos! Ensenyem d'es-
timar als que no en saben!
(Mor, quedant somrient.)

Fací. — No respiri! Ja és mort!

Oriola. — Jaume! Espòs meu!
Oncle Telm. — Fill, fill!
Pagesos. — Germà! Pobre Jaume!
Oriola. — Jaume!

Angel Guimerà

Els nostres lectors no han
d'oblidar que aquest nú-
mero de JUSTICIA SOCIAL
ha estat revisat per la
: : censura militar : :

Del número pròxim

- Per la unió del proletariat. - Actuació necessària. per Francesc Gandia
- La gent bonrada per Salvador Majó
- Croniques xilenes per Carlota Goteres
- Els badocs d'Europa per Cristòfor de Domènec
- Alta política (fulletó) per C. Fages de Climent
- Chamfort per Demòphil
- i altres articles de Serra i Moret, Comaposada, Ignasi Iglesias, Ramis, Demòphil, etc.

Als nostres corresponents

Fem present als nostres corresponents que les liquidacions deuen practicar-les cada fi de mes. Als negligents que no ho efectua els girarem, carregant-los una pesseta per les despeses. No admetem retorns de paper. Per això facturem els exemplars a 10 cts.

COOPERATIVA DE CONSUM

DEL C. A. de D. del C. i de la I. Entitat Obrera

QUEVIURES de totes classes
CAMISERIA
PERFUMERIA
PANYERIA

Repartiment a domicili

Per a tots els socis del Centre

Als subscriptors de fora

El manteniment d'un periòdic com el nostre comporta un sacrifici constant. L'anormalitat actual fa més dura encara la vida de JUSTICIA SOCIAL.

Preguem a tots, vivament, vulguin ajudar a l'èxit de la nostra obra remesant-nos l'import de les subscripcions que s'ens deuen.

J. M. PROUS i VILA LA LLUNA DINS EL LLAC (CANÇONS I POEMES)

Per comandes a la llibreria Bibliotheka, Llovera, 13. - Reus.

S'ha posat ja a la venda en les llibreria de Barcelona

Treballador!

Signes digne de la teva condició humana Com a home, t'has de sentir ciutadà i laborar amb el socialisme per l'adveniment d'una societat millor. Com a productor, t'has d'aplegar dins les organitzacions obreres, i treballar pel millorament immediat dels teus germans.

Què fas pel millorament de la nostra societat? Com contribueixes al manteniment de la premsa socialista i obrerista?

JA HA SORTIT EL PRIMER FULLET DE Edicions de JUSTICIA SOCIAL

En vista de l'èxit assolit entre els nostres lectors, de la magnífica prosa del gran Màxim Gorki COMPANYY!, publicada fa unes setmanes com a fulletó del nostre setmanari, la redacció ha cregut oportú fer un tiratge apart de la dita obra. Amb COMPANYY! de Màxim Gorki, doncs, inaugurem les EDICIONS DE JUSTICIA SOCIAL. Les EDICIONS DE JUSTICIA SOCIAL, després de COMPANYY! de Màxim Gorki, publicarà altres obretes que anunciarem des d'aquestes pàgines. COMPANYY! de Màxim Gorki ha sortit ja. Amics, adquiriu el primer número de les EDICIONS DE JUSTICIA SOCIAL. De venda: als quioscs. Comandes: a la llibreria d'En Marçal Badia, de Reus. Preu: DEU CENTS.

DE COL·LABORACIÓ L'ALCOHOL

La «lleï seca» pot considerar-se com una equivocació del govern nord-americà. Al cap de pocs dies d'establir-se per tot aquell país, va formar-se la «lliga» dels descontents pels que saben reconèixer la necessitat del vi, que és cosa sagrada, i que molts el consideren com si fos la mateixa sang del màrtir del Gòlgota.

Hem vist el cartell que els adoradors de Bacus encarregaren al dibuixant Kanfmann. S'hi veu Crist voltat de «lliguers» irritats en contemplar com malversen gerrals de most. El Redemptor sembla que els digui:

«Compadriu-los que no saben el que es fan».

Així com a França la «Lliga contra l'alcoholisme» fa desesperats esforços per a ensenyar al poble els terribles efectes de la beguda, els nord-americans s'essgargamellen proclamant llur utilitat. Jesús mateix, el bondadós Jesús es posa al costat d'ells per a defensar l'ús del vi tant reconfortant pels que viuen sota el jou del treball. Molt bé que no es tolori la venda del whisky, rom, absenta i altres begudes alcohòliques que sols estan a l'abast de la gent adinerada o viciosa. Estem conformes en que desapareixi l'embríagat, però no ha de mancar mai una mica de vi en el fogar obrer; aquest vi de cep que té la virtut d'estimular les cruces del maquinista, del fogainer, del rajolaire, del minaire i de tants altres conreadors de feines pesades.

Després de veure temps ha com els mariners ianquis passen les seves borratxeres pels ports d'arreu del món, ara, quan ja porten l'esperit filtrat fins al moll dels ossos, ens surten amb la «lleï seca» que sols de pensar que podria estendre's per tots els països ja ha tingut la bona o mala virtut d'acivellar la gorja dels que beuen per necessitat, car el que beu per vici s'espavila per trobar el seu alicient encara que sigui sota terra.

Per al proletariat, la «lleï seca» és tan amarga, tant que fins trobaria amargor en l'aigua; però pel viciós, pel que beu per baure i no per reparar les forces, li queda el consol d'inter-nar-se en els paraïsos artificials.

Així és com s'intensifica la fabricació clandestina de les begudes alcohòliques, i la importació dels alcaloides més perillosos com són: morfina, heroïna, cocaïna, opi, harchik, salcaïni i altres tantes drogues horriblement exquísites.

Així és com els E. U. ha anat abandonant els millors tripu-

lants dels seus vaixells ací i allà dels tres continents. Homes que resten impassibles en oír la sirena de la nau aixecant ancles. Ja ho saben que tenen mare, esposa i fills; ja ho saben que si dintre d'un quart no es presenten a bord la immensitat del mar els convertirà en naufragats d'una terra per ells desconeguda. Però s'hi troben tan bé en aquella fumada tabernota...; són tan alegres les notes d'un «Tiperari» pianòlic escoltades davant de «mitja del negre»...

I el vaixell llisca mar endins; els diners s'acaben; les notes esdevenen fúnebres i l'embarcat surt al carrer per esvaïr la fermentació o perquè coneix el cop de peu del taberner. Te por de caminar; es passa la ma pels ulls com si l'enlluernés aquell fanal de la cantonada velat de terenyines. Bramula paraules incomprensibles; uns segons després emprèn la devallada, com les impudícies ciutadanes, i el mateix instint el mena vers el moll solitari i no para de tintinejar d'un cantó a l'altre amb els llavis babosos que hom dubta de si són llàgrimes aturades, al caure.

Ja de matinada, quan els estels comencen a picar l'ullet en veure arribar el nou dia, el pobre abandonat, víctima de la «lleï seca» ajejut en el primer lliç que l'atzar li ha parat, pensa que potser trobarà aculliment en tal o qual navili del seu país, i... qui sap!

Però l'endemà es lleva amb la gargamella seca i l'estómag arrugat. Mira, cap a llevant, i veu una senyera, la seva, flamejant al cimell d'una entena. Sembla que el cridi...

Però no té valor, se sent massa home, i s'avergonyeix pensant amb les diatribes que s'hauria de sentir. Dubta i fa aquesta deducció: Si aquell súbdit nord-americà que viu aquí aprop és tan bó amb mi com ho fou amb altres «desembarcats», podràs animar-me i agafar empena per presentar-me encara que sia davant de Washington...

I obrant així per l'obtenció d'una d'adiva, passa avui obrant com ahir i com obrarà demà.

Ferran d'Egara

Per a ajudar a JUSTICIA SOCIAL

- 23.ª llista de quantitats rebudes
- Ciutat. - J. C., 50 ptes. - J. C., 10 ptes. - V. S., 1 pta. - M. C., 2 ptes.
  - Mataró. - C. D., 120 ptes.
  - Pineda. - M. S. M., 50 ptes.
  - Reus. - J. R. M., 25 ptes.; B. B. R., 2 ptes.; A. M. B., 2 ptes.; M. B., 2 ptes.
  - Puigregí. - F. S., 5 ptes.
  - Tarragona. - J. P., 5 ptes.
- Total, 274 ptes.
- A tots el nostre agrament.

Com podeu ajudar eficaçment a la nostra obra:

- I Suscrivint-vos a JUSTICIA SOCIAL pel termini més llarg possible. Així simplifiqueu la nostra feina administrativa i ens aporteu quantitats en el moment que ens són més necessàries.
- II Exigint que al quiosc o lloc de venda de periòdics on tingueu costum de comprar-ne tingui JUSTICIA SOCIAL puntualment cada dissabte. El nostre periòdic es publica amb regularitat absoluta.
- III Interessant-vos per a que els venedors fixos exposin JUSTICIA SOCIAL en lloc ben visible, i demanant el nostre periòdic als venedors ambulants.
- IV Comprant setmanalment uns quants números i revenent-los entre els vostres amics i companys de treball, augmentant cada setmana aquesta distribució amb un exemplar més.
- V Cercant nous subscriptors.
- VI Procurant que les Associacions, entitats, cooperatives, barberies, bars, etc. freqüentats per vosaltres, tingui sempre JUSTICIA SOCIAL. Remesant els números lleïgits, que no volgueu col·leccionar, als vostres amics de fora, recomanant-los l'atenta lectura i subscripció.
- VII Si viviu fora de Barcelona, constituint, amb petits nuclis d'amics, «Comitès propagadors» de l'ideari de JUSTICIA SOCIAL per a fomentar la seva difusió.
- VIII Organitzant entre els vostres companys subscripcions per ajudar a l'obra de JUSTICIA SOCIAL i remesant-nos mensualment les quantitats recaptades.
- X Cooperant periòdicament a la subscripció oberta per a ajudar JUSTICIA SOCIAL en la mesura, gran o xica, de les vostres possibilitats. Penseu que moltes aportacions modestes poden sumar una gran quantitat.

Noves i documents

govern socialista està encara en el període de la popularitat creixent entre la classe obrera de la Gran Bretanya.

TURQUIA. La salvació del califa
Hom recordarà que la jove República de Turquia, laica i ímpia com la que més, va expulsar del seu territori al Califa i, ço que és més dolorós, va suprimir-li el gros subsidi que cobrava per la feina de dirigir cap al cel ànimes de tots els fills de l'Islam.

El bon Califa, Abdul Mejid, va retirar-se a Suïssa on suportava dignament la seva indignació en tant els mahometans de diversos països projectaven traçar un pla per a fer una subscripció que pogués produir al Califa una renda fixa. Això ha esdevingut ara innecessari per quant Nizam de Hyderabad, el Primer Príncep de la Índia, li ha fet ofrena d'un passament regular de 300 lliures esterlines al mes (unas deu mil pessetes), ofrena que la caiguda majestat ha acceptat graciosament. Nizam, és un mahometà fervent amb la sola taca de que durant la guerra i des de sos començos va fer una exaltada propaganda a favor de Gran Bretanya, l'enemiga, aleshores, de Turquia, allegant que Gran Bretanya era la millor amiga i defensora de la fe islàmica.

Amb aquesta renda vitalícia que cobra ja el Gran Califa, pot donar-se per resolta l'ardua qüestió de la salvació de moltes ànimes. Manca uenès que Turquia torni a Abdul Mejid les propietats que li havia confiscat cosa que, per les notícies que tenim, no és del tot improbable. Però Turquia haurà conseguit el que es proposava, ço és: que les ànimes de l'Islam es salveixin o es damnessin, però que no costessin cap centim a l'erari públic.

AUSTRÀLIA. Govern socialista a Victòria.

Les eleccions legislatives celebrades el 26 de juny a l'Estat de Victòria, varen representar un triomf esclatant pels laboristes els quals tenien ja la minoria més nombrosa de l'antiga Cambra. En aquestes eleccions els laboristes obtingueren gairebé tants diputats com totes les oposicions sumades, derrotant a quatre ministres i provocant l'últim dimissió del Govern presidit per Sir Alexandre Peacock.

Els laboristes, d'acord amb el Partit agrari, han constituït govern amb els elements següents: Presidència i Finances, Prendergast; Procurador general, Slater; Ferrocarrils i Agricultura, Hogan; Terres i aigües, Bailey; Interior, Tunbridge; Educació i Treball, Lemmon; Obres públiques, Higgins; Immigració, Jones; i Mines boscos, Macnamara.

Ja tenim tots els estats d'Austràlia, llevat de Nova Gales del Sur (New South Wales), en mans de governs socialistes, ço que confirma més els nostres pressagis de dies enrera, de que el govern federal d'Austràlia caurà en mans dels socialistes en les vinentes eleccions generals.

POLONIA. El pressupost nacional.

Per primera vegada Polònia ha votat els pressupostos d'acord amb la constitució del país. Fins ara no hi havia hagut altre cosa que avenços i estimacions provisionals. Per això la data del 11 de juliol serà memorable en els fastuosos parlamentaris de Polònia. Totes les forces polítiques varen votar el pressupost, llevat dels socialistes i representants de les minories nacionals que varen votar en contra.

El total d'ingressos es calcula en 1.422.000.000 stotys (uns dos mil cinquanta milions de pessetes) i les despeses en 1.490.000.000 stotys, ço que suposa un petit deficit que es confia cubrir en economies o major recaudació. La major despesa és per atencions militars, 615 milions de stotys (uns 870 milions de pessetes) i la segona, l'instrucció pública 247 milions de stotys (uns 350 milions de pessetes). El major ingrés és l'impost sobre el capital, 333 milions de stotys, després la matrícula industrial, 150 milions, i la contribució territorial, 100 milions.

ALEMANYA. El govern de Baviera.

El govern va presentar-se a la Dieta bavaresa en 2 de juliol, constituït en la forma següent: Presidència i Afers estrangers, Held; Educació, Matt; Interior, Stuetzel; Justícia, Guertner; Finances, Krausneck; Agricultura, Fehr; Millores socials, Oswald; Comerç, Von Meinel i Secretari d'Estat del ministre de Comerç, Schmidt.

Held va manifestar a la Dieta que perseguiria la reforma constitucional preconitzada pel seu predecessor i que procuraria recobrar la independència econòmica de l'Estat bavariès i

una major independència del seu sistema de ferrocarrils i de comunicacions postals. Sembla que la nova Dieta es proposa dificultar l'aplicació a Baviera de famós plans dels expressats.

Aquest número ha passat per la censura.

SETMANARI SOCIALISTA

Justicia Social

2.ª època

CIÈNCIES - LITERATURA - ARTS

REDACCIÓ:

Carrer del Pl., 11. - BARCELONA

ADMINISTRACIÓ:

Marçal Badia, Llovera, 13. - REUS

REDACTORS I COL·LABORADORS:

- Gabriel Alomar - Serra i Moret. - Josep Comaposada - Altius Maseras - Dr. Aiguadé Miró
- Cristòfor de Domènec - C. Fages de Climent
- J. Llorens i Artigas - r. Emili Mira - J. Puig i Ferrater - Dr. Joaquim Xirau - Francesc X. Casals - "Ape" - Rosend Llatas - Dr. Montanyà
- Fuster Valldoplera - Roberto Marvasi - Manuel Galés - René Lyr - Joan omerera - Alfred Guàrdia - Dr. Andrés Ovejero - Josep Ricart Sala
- Manuel Escorza - Josep M.ª Pau i Sabater
- J. Recasens i Marcadé - alai Campalans - Josep M.ª Tallada - Joan Montserrat - Emili Soler - Pere Gorga - F. Cabanas - Josep M.ª de Sastre - J. Roura i Torrent - Manuel Alcántara Guàrdia - Dr. Cosme Rufes - Ignasi Iglesias - Nach Guinart - Delfi Delmau - Joan Froyós - Balaguer Borrà - R. Rafols Camí - J. Francés - Jaume Cardús - J. Duran i Guàrdia - Puig Pujades - Joan Ors - Dr. Josep Amorós - Dr. J. Estadella Arnó.

PREUS D'ABONAMENT:

Catalunya i Províncies:
Trimestre, 250 ptes. - Mig any, 450 ptes.
Un any, 8 ptes.

Estranger:
Mig any, 575 ptes.
Un any, 1050 ptes.

JUSTICIA SOCIAL és l'únic periòdic socialista que es publica a Catalunya. Teniu el deure d'ajudar-lo.

SUSCRIVIU-VOS-HI
personalment a la redacció o a l'administració, o bé trameteu l'import de l'abonament a l'Administrador, amb segells de correu, gir postal, etc.

"ACCIÓ COOPERATISTA"

Portaveu de la Federació de Cooperatives de Catalunya

Articles doctrinals sobre cooperació: El moviment cooperatiu a Catalunya i a Espanya; Problemes socials relacionats amb la cooperació.

APAREIX CADA QUINZENA

Subscripció anual: 4 ptes.

Redacció i Administració:
Aurora, 11 bis. - Ciutat

Obrers del camp! Llegiu i propagueu

"LA TERRA"

SETMANARI POPULAR

PORTAVEU DE LA «UNIO DE RABASAIRES DE CATALUNYA»

Es publica cada dissabte. 15 Cts.

Redacció i Administració: Carders, 12, 1.ª - BARCELONA

Primeres Notions d'Economia Política

CHARLES GIDE

Versió castellana de J. Cardó

Preu: 150 Ptes.

Avant-projecte d'una Llei de Cooperatives

J. SALAS ANTÓN

Publicacions de Propaganda de Acció Cooperatista

Encarrecs: Aurora, 11 bis.

Correspondència administrativa

Ribes de Preser. - M. A. S. - Rebudes 10 ptes. paquets núm. 40. A favor seu, 450.

Tarros. - A. T. C. - Idem 12, paquets n.º 38.

Sitges. - P. C. - Idem 27 ptes., paquets núm. 36.

València. - M. C. - Idem 570, paquets núm. 36.

Calella. - J. T. - Idem 15 ptes., paquets núm. 38.

A. - J. - Idem, 140.

aida. - J. F. - Idem, 750 ptes., paquets ndp. 37.

Imp. B. LITOMSKA. - Reus.